ततश्चकिमित्यतआह तदिति तत्जीवस्वरूपंकारणैर्वासनाभिर्युक्तं कार्यस्यकर्मणःसंग्रहंकारयतितथा जीवःप्राग्वासनावशात्कर्मणिप्रवर्ततइत्यर्थः येनसंग्रहेणतत्तादात्म्यंवर्ततेऽनुवर्तते वासनावशात्कर्मक र्मवशाच्चवासनाइतिचक्रंचक्रवदनवरतप्रवाहं ॥ ७ ॥ अव्यक्तंधीवासनावदंनाभिवदंतरंगंयस्य व्यक्तंदेहेंद्रियादिअराःनाभिनेमिसंधानकाष्ठानितद्बहिरंगंयस्य विकारःज्ञानक्रियादिः परिमंडलंनेमिःतद्व त्व्यापकं स्निग्धंरंजनात्मकंरजःअक्षइवचालकंयस्य चक्रंजन्ममरणप्रवाहसंघातः क्षेत्रज्ञेनाधिष्ठितं ध्रुवंअविचाल्यंवर्तते ॥ ८ ॥ स्निग्धत्वात्रजोगुणाक्रांतत्वात् तिलपीडैस्तैलिकैः भोगैः सुखदुःखयोगैः ॥ ९॥ कर्मेति तत्रसंघातात्मकंचक्रं तर्षात्फलतृष्णयाअहंकारोऽभिमानस्तत्परिग्रहात्तेनस्वीकृतंसत्कर्मकुरुते कार्यकारणसंयोगेदेहाज्ञानयोगेआगामिनिसहेतुः तत्कर्मकारणं विधेयापेक्षंपुंस्त्वं उपपादितःसम र्थितः ॥ १०॥ ननुकारणाभिन्नंकार्यमितिसांख्याः नहिकुंडलंकनकादन्यत्किंतुकनकमेवसंस्थानविशेषविशिष्टंकुंडलमित्युच्यते तथाकारणात्कार्यंभिन्नमभिन्नंचेत्यौडुलोमिः उक्तमिष्यतएवंभावादित्यौडु लोमिरितिशास्त्रेतदनुवादात् प्रपंचःकार्यावस्थायांब्रह्मणोभिन्नोपिकारणावस्थायामभिन्नइतिसूत्रार्थः अस्मिन्मतेपिकारणांशेनकार्यस्यकारणादभेदोस्ति येतुकार्यकारणयोर्गवाश्ववद्भेदमिच्छंतितेषामपित

तत्कारणैर्हिसंयुक्तंकार्यसंग्रहकारकं॥ येनैतद्वर्ततेचक्रमनादिनिधनंमहत्॥७॥ अव्यक्तनाभंव्यक्तारंविकारपरिमंडलं॥क्षेत्रज्ञाधिष्ठितंचक्रंस्निग्धाक्षंवर्ततेध्रु वं॥८॥ स्निग्धत्वात्तिलवत्सर्वंचक्रेस्मिन्पीड्यतेजगत्॥ तिलपीडैरिवाक्रम्यभोगैरज्ञानसंभवैः ॥ ९ ॥ कर्मतत्कुरुतेतर्षादहंकारपरिग्रहात् ॥ कार्यकारणसंयो गेसहेतुरुपपादितः॥ १० ॥ नाभ्येतिकारणंकार्यंनकार्यंकारणंतथा॥ कार्यव्यक्तेनकरणेकालोभवतिहेतुमान्॥ ११ ॥ हेतुयुक्ताःप्रकृतयोविकाराश्चपरस्परं॥ अन्योन्यमभिवर्तंतेपुरुषाधिष्ठिताःसदा॥ १२॥

योरपृथक्सिद्धत्वमस्ति अतोमल्लयोरिवनकार्यकारणयोःसंयोगःकर्मनिमित्तोयुज्यतइत्याशंक्यविवर्तवादाश्रयेणपरिहरति नाभ्येतीति रज्जूरगयोरिवकार्यकारणयोर्विषमसत्ताकत्वादन्योन्यस्मिन्प्रवेशःकन ककुंडलादिवन्नघटतइत्यर्थः नात्येतीतिपाठेपिनातिक्रामति नव्यामोतीत्यर्थः कुतस्तर्हिगवाश्ववदत्यंतभिन्नयोःकार्यकारणभावइत्याशंक्याह कार्यव्यक्तेनकरणेइति भावेनिष्ठा हेतौतृतीया अधिकरणेल्युट् करणेअधिष्ठाने कार्याभिव्यक्तये हेतुमान्अदृष्टादिसहायांतरवान्कालःभवतिप्रभवति अयंभावः नमृद्घटन्यायेनप्रतीचिप्रपंचाभिव्यक्तयेकारकव्यापारोऽपेक्ष्यतेकिंतुभोगप्रदकर्मोद्बोधहेतुःकालएवरज्ज्वा मिवोरगोत्पत्ताविति कार्याणांतूपकरणेइतिपाठेतुउपकरणेसत्ताप्रदानरूपोपकारेकालएवप्रभवतिनकारकव्यापारइत्यर्थः तथाचनिरधिष्ठानकभ्रमासंभवात्अधिष्ठानाध्यस्तयोःसत्यमिथ्यावस्तुनोरत्यंतभेदे पिकार्यकारणभावोयुज्यतइत्यर्थः ॥ ११ ॥ एवमधिष्ठानाध्यस्तयोःसंबंधेकर्महेतुरित्युक्ताऽध्यस्तानामपिप्रकृत्यादीनांमिथःसंयोगेकर्मैवहेतुरित्याह हेत्विति हेतुयुक्ताःकर्मयुक्ताः अभिवर्तंतेसंहन्यंते प्रकृत योष्टौविकाराःषोडशेतिचतुर्विंशतिःपूर्वोक्ताः ॥ १२ ॥

Digitized by Google